

BIULETYN INFORMACYJNY

WEWNĘTRZNA PUBLIKACJA OGÓLNOPOLSKIEGO STOWARZYSZENIA REFERENDARZY SĄDOWYCH

AKTUALNOŚCI

- postanowieniem Sądu Rejonowego dla Krakowa-Śródmieścia w Krakowie Wydział XI Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego z dnia 29.04.2003r, sygn. KR.XI Ns.Rej. KRS 1421/03/527 została zarejestrowana m.in. nowa nazwa stowarzyszenia: **Ogólnopolskie Stowarzyszenie Referendarzy Sądowych**;
- w dniach 4-6 lipca 2003r spotykamy się na Zjeździe Referendarzy w Poznaniu-Kiekrzu;
- w dniu 21 maja 2003r Zarząd Stowarzyszenia zwrócił się do Sejmowej Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka z prośbą o umożliwienie przedstawicielom Zarządu Stowarzyszenia uczestniczenia w pracach Komisji nad projektem nowelizacji ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o prokuraturze, ustawy - Prawo o ustroju sądów wojskowych oraz niektórych ustaw;
- w dniu 21 maja 2003r Zarząd Stowarzyszenia ponownie zwrócił się do Europejskiej Unii Referendarzy z prośbą o podanie wysokości składki członkowskiej za 2002r oraz o podanie szczegółów wyjazdu do Ragusy na zjazd członków EUR;
- w dniu 03 czerwca 2003r Zarząd Stowarzyszenia ponownie zwrócił się do Zrzeszenia Prawników Polskich o podanie warunków współpracy;

FORUM

Nasze publikacje: poglądy i postulaty legislacyjne

Zgodnie z wcześniejszymi zapowiedziami w niniejszym numerze publikujemy materiał przygotowany przez p. Monikę Głąbikowską referendarza, zatrudnionego w okręgu warszawskim, na temat instytucji referendarza sądowego w prawodawstwie niemieckim.

RECHTSPFLEGER
(Referendarz sądowy w prawie niemieckim)

Stanowisko i funkcja

1. Pozycja *Rechtspfleger*

Referendarze sądowi w praktyce przygotowawczej (studenci szkół wyższych) i referendarze czynni są urzędnikami szczebla wyższego. Podczas praktyki przygotowawczej są oni urzędnikami aż do odwołania. Po zdaniu egzaminu referendarskiego są przez 2,5 roku urzędnikami „na próbę”. Po ukończeniu 27 roku życia stają się oni urzędnikami na całe życie, oczywiście, jeżeli sprawdzili się w okresie próbnym.

2. Funkcja

Od 1909 roku referendarze sądowi przejęli wiele zadań sądowych, które należały do zakresu obowiązków sędziów i prokuratorów. Przekazanie kompetencji poprzedzone zostało rozporządzeniami, ustawami z 1957 i 1969 oraz ustawą wymiaru sprawiedliwości z 1970 roku. Referendarze sądowi mogą korzystać ze swoich prawnych kompetencji w zakresie orzecznictwa sądowego tak jak sędziowie. Są oni kontrolowani jedynie przez prawo. Przełożonym nie wolno jest udzielać im wskazówek. Jedynie Minister Sprawiedliwości i Prezes Sądu są do tego upoważnieni. Mają oni takie same kompetencje jak sędziowie. Mają prawo prowadzenia rozpraw, przesłuchiwania świadków i biegłych, zwalniania od kosztów sądowych, przydzielania adwokata, wymierzania kar porządkowych i grzywien, wydawania wykonalnych orzeczeń sądowych i nakazów aresztowania. Zadania referendarzy sądowych są szczegółowo określone w ustawie. Zadania te mogą być wykonywane tylko przez referendarzy sądowych. Z tego też względu każdy sąd powszechny, sąd pracy jak również sąd patentowy musi zatrudniać minimum jednego referendarza sądowego. Jeżeli zatrudnionych jest więcej referendarzy sądowych, to podział zakresu obowiązków odbywa się zawsze przed rozpoczęciem roku. Zmiany w podziale obowiązków są możliwe tylko z przyczyn wyjątkowych. Orzeczenia referendarzy sądowych nie mogą być zakwestionowane przez nadzór służbowy, tylko drogą prawną.

Według ustawy do obowiązków referendarzy sądowych należy:

- Postępowanie nieprocesowe:
- ustanawianie opieki
 - sprawy spadkowe
 - sprawy wieczystoksięgowe

-rejestr handlowy, rejestr stowarzyszeń, rejestr związków, rejestr statków, rejestr samolotów

Sprawy cywilne:

- postępowanie upominawcze (ogromne znaczenie ekonomiczne)
- ustalanie kosztów sądowych
- licytacja przymusowa i zarząd przymusowy gruntów
- postępowanie upadłościowe i postępowanie układowe
- egzekucje przymusowe (m.in. zajęcie wynagrodzenia za pracę)
- ustalanie ojcostwa
- ustalanie obowiązku alimentacyjnego
- decydowanie o ugodach dotyczących kosztów postępowania procesowego

Sprawy karne:

- wykonanie kary (z wydaniem nakazu aresztowania i nakazu doprowadzenia, jak również listów gończych)
- odroczenie i rozłożenie na raty kar pieniężnych
- postanowienia dotyczące kar zastępczych w zamian za karę pozbawienia wolności, lub też zamianę tej kary na pracę społeczną.

Od kilku lat referendarze sądowi udzielają również porad prawnych „słabym socjalnie” obywatelom (co jest zgodne z ustawą o udzielaniu porad prawnych). Reforma wymiaru sprawiedliwości w Niemczech nie została jeszcze zakończona. Obecny podział kompetencji pomiędzy sędziów i referendarzy sądowych nie jest podziałem ostatecznym. Trzeba liczyć się z tym, że następne obowiązki w zakresie orzecznictwa sądowego zostaną przekazane referendarzom sądowym. W szczególności zniesienie wspólnych kompetencji sędziów i referendarzy sądowych byłoby wskazane. Umożliwiłoby to przyspieszenie postępowania. Wielu referendarzy sądowych prowadzi administrację wymiaru sprawiedliwości. Jeżeli wykonują te zadania stosują się do wytycznych. Dotyczy to: referentów prezesów ds. administracji dyrektorów naczelnych kierowników kas sądowych referentów i współpracowników w administracji krajowego sądu najwyższego i prokuratorów generalnych, jak również w ministerstwach sprawiedliwości. W administracji wymiaru sprawiedliwości istnieje możliwość awansu zawodowego przy spełnieniu pewnych warunków.

Stosunek do innych grup zawodowych

Status i zakres obowiązków referendarzy sądowych wymagają rozgraniczenia pod wieloma względami.

1. Stosunek do sędziów

Sędzia, w świetle niemieckiego prawa, ze względu na jego pozycję w prawie konstytucyjnym nie jest urzędnikiem. Dysponuje on niezawisłością. Jest to uregulowane w prawie kraju i krajów związkowych. Ustawa odnosząca się do wymiaru sprawiedliwości przyznaje referendarzowi niezależność. Znaczy to, iż przy pełnieniu obowiązków w zakresie

orzecznictwa inne osoby nie mogą udzielać mu wskazówek. Referendarz sądowy jest urzędnikiem, można go przenieść lub powierzyć mu inny zakres obowiązków. Sędzia nie jest przełożonym referendarza sądowego. Sędzia rozpatruje środki zaskarżenia na decyzje referendarza sądowego. Dlatego referendarz sądowy jest obok sędziego drugim organem wymiaru sprawiedliwości.

2. Stosunek do pozostałych grup urzędników.

Referendarz sądowy jako urzędnik wyższego szczebla nie ma nad sobą żadnej grupy urzędników. Do pozostałych grup zawodowych zaliczanych do wyższego szczebla należą adwokaci z urzędu i kuratorzy sądowi. Między tymi grupami nie istnieje konkurencja.

Zgodnie z prawem referendarzom sądowym podlegają: komornicy, pracownicy sekretariatów sądowych i registrarzy. Sprawując funkcje dyrektorów naczelnych, rewizorów okręgowych, kierowników kas sądowych i urzędników ds. kontroli referendarze sądowi są przełożonymi w stosunku do pracowników administracji sądowej i komorników. Jako dyrektorzy naczelni lub rewizorzy okręgowi pełnią nadzór służbowy nad sekretariatami sądowymi.

Zatrudnianie referendarzy sądowych

1. Nauka przygotowawcza

Warunkiem dopuszczenia do szkolenia na referendarza sądowego jest matura.

2. Wiek kandydatów

Kandydaci winni mieć do 32 lat, ale dopuszczalne są wyjątki. Z reguły wiek kandydatów to około 20 lat.

3. Dopuszczenie do studiów

Dopuszczenie do studiów zależy od krajowych ministerstw wymiaru sprawiedliwości i sądów okręgowych. Wybór kandydatów odbywa się poprzez egzaminy lub w drodze konkursów. Przy czym oceny na świadectwie maturalnym mają bardzo duże znaczenie. Liczba przyjętych na studia zależy od liczby etatów w planach budżetu wymiaru sprawiedliwości.

4. Studia

Student (urzędnik do odwołania) musi ukończyć studia w szkole wyższej wymiaru sprawiedliwości, które trwają 3 lata. Dzielą się na część teoretyczną trwającą minimum 24 miesiące i praktyczną odbywaną w sądach i prokuraturach. Studenci zobowiązani są uczestniczyć w wykładach i pozostałych zajęciach oraz mieszkać podczas studiów w mieście, w którym znajduje się szkoła wyższa.

Zajęcia (wykłady i ćwiczenia) trwają z reguły 6 godzin dziennie. Ze względu na intensywność studiów są one porównywalne pod względem jakości i ilości zajęć ze studiami uniwersyteckimi. Podczas studiów student zostaje wprowadzony w zakres obowiązków przez doświadczonych referendarzy sądowych. W szkołach wyższych wymiaru sprawiedliwości zatrudniani są również jako wykładowcy wysoko wykwalifikowani sędziowie i prokuratorzy.

Podczas studiów przeprowadzana jest systematyczna kontrola stanu wiedzy studentów i

ich przydatności zawodowej. Jeżeli student nie spełnia wymogów może zostać skreślony z listy studentów.

5. Egzaminy

Studia kończą się egzaminem, który składa się z części pisemnej i ustnej. Z reguły jest to 7 pisemnych zadań, na których wykonanie przeznaczonych jest 5 godzin. Oceniane są one przez dwóch niezależnych egzaminatorów. Ocena niedostateczna eliminuje studenta. Komisja egzaminacyjna w większości krajów związkowych składa się z 4 egzaminatorów (2 sędziów i 2 referendarzy sądowych).

6. Dyplom akademicki

Po zdanych egzaminach absolwent szkoły wyższej otrzymuje tytuł dyplomowanego referendarza sądowego. Ponadto ministerstwo sprawiedliwości wystawia ocenę z egzaminu i ocenę ogólną.

7. Doksztalcanie zawodowe

W momencie zdania egzaminu końcowego student jest zobowiązany do wykonywania zadań przewidzianych w ustawie.

Z uwagi na często zachodzące zmiany prawa, którego stosowanie należy do obowiązków referendarza sądowego, jest on zobowiązany do ciągłego doszkalania się. Ponadto winien on mieć na względzie orzecznictwo sądów wyższej instancji aby uniknąć zaskarżania orzeczeń. Cenną pomocą dla referendarzy sądowych jest literatura fachowa wydawana przez Niemiecki Związek Referendarzy Sądowych - „Niemiecki Referendarz Sądowy” i „Rocznik Referendarza Sądowego”.

Ponadto wymiar sprawiedliwości organizuje częste tygodniowe szkolenia i zjazdy absolwentów wyższych szkół zawodowych. Również Niemiecki Związek Referendarzy Sądowych i związki w poszczególnych krajach związkowych organizują szkolenia wspierane przez ministerstwo sprawiedliwości.

Mianowanie i okres próbny

1. Mianowanie

Po zdaniem egzaminie student z reguły zostaje mianowany na stanowisko referendarza sądowego na okres próbny.

2. Okres próbny

Trwa ponad 2 lata. Podczas tego okresu referendarz sądowy musi wykazać, iż wiedzę zdobytą na studiach potrafi zastosować w praktyce i spełnia nienagannie wszystkie swoje obowiązki. Jeżeli w okresie próbnym referendarz sądowy nie sprawdzi się, zostaje zwolniony.

Złożenie przysięgi, rozpoczęcie pełnienia funkcji urzędowych.

1. Złożenie przysięgi

Tak jak wszyscy urzędnicy państwowi referendarz sądowy składa przysięgę służbową „na konstytucję”. Odmowa złożenia przysięgi oznacza zwolnienie funkcjonariusza.

2. Rozpoczęcie pełnienia funkcji urzędowych

Po wręczeniu mianowania referendarzowi sądowemu zostaje przydzielony zakres obowiązków w sądzie lub prokuraturze zgodnie z obowiązującym tam podziałem zakresu obowiązków.

Strój urzędowy

W przypadku prowadzenia przez referendarza sądowego posiedzeń, np. podczas licytacji przymusowych gruntów lub postępowania upadłościowego, ubiera on togę. W pozostałych sytuacjach nie jest przewidziany specjalny rodzaj ubioru.

Prawa i obowiązki

1. Prawa

Referendarze sądowi mają ściśle określone w ustawie prawa. Należą tutaj w szczególności roszczenie do opieki (socjalnej, medycznej) i ochrona ze strony pracodawcy. Podczas aktywnego czasu pracy ma prawo do otrzymywania pensji, a po odejściu ze służby do otrzymywania emerytury. Natomiast po jego śmierci małżonek i dzieci mają zapewnioną opiekę ze strony państwa. W przypadku choroby referendarza sądowego i członków jego rodziny istnieje możliwość przyznania pomocy finansowej w wysokości kosztów, które nie mogą zostać pokryte przez kasę chorych. Tytułem urzędowym może posługiwać się również poza pracą, a także gdy przebywa już na emeryturze. W razie wypadku przy pracy istnieje szczególna ochrona. Przysługuje oczywiście prawo do urlopu wypoczynkowego, do urlopu okolicznościowego oraz macierzyńskiego.

2. Obowiązki

Referendarz sądowy jako urzędnik państwowy jest zobowiązany całkowicie poświęcić się swojej pracy. W pełni ponosi odpowiedzialność za zgodność z prawem swoich służbowych czynności. Jest zobowiązany do lojalności wobec państwa.

3. Pensja

Pensja referendarza sądowego jako urzędnika jest określona w ustawie i obejmuje z reguły:

- pensję stałą
- dodatek lokalny
- dodatek urzędniczy
- dodatek na dzieci.

Pensja stała podnoszona jest co 2 lata, aż do osiągnięcia stawki maksymalnej dla tej grupy uposażeń.

Referendarz sądowy - jak każdy obywatel - musi płacić podatek dochodowy i podatek kościelny. Na ubezpieczenia społeczne nie płaci on składek. Ubezpieczenie zdrowotne jest sprawą indywidualną referendarza sądowego.

4. Czas pracy

Jednolity czas pracy to 38,5 godz. w tygodniu. Soboty są wolne od pracy.

Związki zawodowe, strajk, nieobecność

Referendarze sądowi mają prawo do zrzeszania się w związki zawodowe.

Natomiast jako urzędnicy państwowi są zobowiązani do lojalności i dlatego też nie mają prawa do strajku.

Organizacje referendarzy sądowych

Znaczna część referendarzy sądowych należy do Niemieckiego Związku Referendarzy Sądowych, który jest członkiem założycielem Europejskiej Unii Referendarzy Sądowych oraz Niemieckiego Związku Urzędników.

RÓŻNE

Regulamin konkursu na wybór logo Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Referendarzy Sądowych:

1. Celem niniejszego konkursu jest wybór logo Stowarzyszenia spośród wszystkich nadesłanych na adres siedziby Stowarzyszenia projektów.
2. Uczestnictwo w konkursie jest bezpłatne.
3. Uczestnikiem konkursu może być tylko członek Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Referendarzy Sądowych.
4. Warunkiem uczestnictwa w konkursie jest nadesłanie na adres siedziby Stowarzyszenia projektu logo Stowarzyszenia w terminie do dnia 15 października 2003r.
5. O dochowaniu terminu nadesłania projektu decyduje data stempla pocztowego.
6. Wyboru najlepszego projektu, który będzie jednocześnie logo Stowarzyszenia, dokonuje Komisja w skład której wchodzi wszyscy członkowie Zarządu i Komisji Rewizyjnej Stowarzyszenia.
7. Zebranie Komisji, dokonującej wyboru logo Stowarzyszenia, zwołuje Przewodniczący Zarządu nie później niż do 15 listopada 2003r.
8. Na zebraniu Komisja ze swego grona wybiera przewodniczącego i protokolanta.
9. Z przebiegu zebrania Komisji sporządza się protokół.
10. Wyboru logo Stowarzyszenia oraz wyboru rodzaju przyznanej nagrody dla autora zwycięskiego projektu, Komisja dokonuje w formie uchwały podjętej większością 2/3 głosów.
11. Wybór logo Stowarzyszenia Komisja ogłasza w Biuletynie Informacyjnym i na stronie internetowej Stowarzyszenia.
12. O wyborze logo Stowarzyszenia Komisja niezwłocznie powiadamia pisemnie autora zwycięskiego projektu.
13. O wyborze logo Stowarzyszenia Komisja powiadamia członków Stowarzyszenia za pośrednictwem członków Władz Stowarzyszenia i Delegatów Sekcji.

Niniejszy numer przygotowali:
Maciej Neusser (Kraków)